

Criteris de busseig recreatiu responsable d'obligat compliment a una reserva marina

L'aplicació d'aquests criteris no eximeix del compliment de la resta de normativa que regula les activitats subaquàtiques i la navegació, en el que sigui d'aplicació al busseig autònom recreatiu.

1. Obligatorietat de bussejador guia

Totes les immersions de busseig recreatiu col·lectiu fetes a les reserves marines han de comptar amb un bussejador guia, encarregat de la immersió, que tingui atribucions per actuar com a tal en virtut de la seva titulació (titulació equivalent a bussejador líder ISO 24801-3, FEDAS – CMAS 3 estrelles, tècnic esportiu en busseig esportiu amb escafandre autònom).

En el cas de les immersions duites a terme per particulars, els bussejadors s'han de comprometre a respectar els criteris de busseig responsable.

2. Bones pràctiques del bussejador guia:

- a) El bussejador guia ha de conèixer, trametre i fer complir les bones pràctiques als bussejadors.
- b) El bussejador guia ha de valorar les condicions meteorològiques i l'estat de la mar abans de la immersió i no l'ha de dur a terme si les condicions no són les adequades.
- c) Durant la immersió, el bussejador guia ha de controlar el grup, per seguretat i per evitar possibles danys voluntaris o involuntaris en els organismes bentònics. Aquests danys es podrien produir en tocar aquests organismes, en contactar amb el fons (el bussejador o el seu equip), en fer resuspensió de sediment en aletejar, etc. Mantindrà el contacte visual amb els components del grup i supervisarà el «comportament responsable» d'aquests.

- d) El bussejador guia, com a encarregat de la immersió, haurà d'informar el servei de vigilància de la reserva marina de qualsevol afecció/dany que, de manera voluntària o involuntària, hagi provocat algun dels components del seu grup. Igualment, haurà d'informar de les alteracions atribuïbles a altres grups de busseig.
- e) El bussejador guia haurà de vetlar perquè es faci el mínim renou possible en la zona de busseig, en particular quant a evitar posar música al vaixell de busseig, cridar o circular a molta velocitat a prop de la costa.

3. Bones pràctiques de busseig recreatiu responsable a les reserves marines:

- a) Informar-se sobre les característiques de la reserva marina que es visita.
- b) Si escau, atendre a la presentació (brífling) del bussejador guia. El bussejador pot i ha d'exigir al bussejador guia que posi interès en la presentació i, quan sigui necessària la realització del test, que estigui atent tant durant aquest, per certificar-lo, com durant la immersió per aplicar i fer complir els criteris de busseig recreatiu responsable.
- c) Practicar habitualment els exercicis bàsics de seguretat i domini de l'equip amb un company a una fondària de menys de dotze metres abans de la immersió. Practicar el control de flotabilitat en espais d'impacte reduït.
- d) Tenir cura de l'aleteig i els contactes amb l'entorn. S'ha d'evitar copejar amb les aletes o l'equip de busseig els organismes d'esquelet calcari. No s'han de mobilitzar els sediments, perquè els organismes filtradors (esponges, hidrozous, coralls) en són extremadament sensibles. Si no es pot evitar tocar el fons, no s'ha d'aletejar i cal recuperar la flotabilitat equilibrant-se amb l'armilla.
- e) No fer mal als éssers vius, cosa que inclou molestar, retenir, recol·lectar, trencar, matar i qualsevol altra forma d'actuació danyosa. No s'han d'extreure tampoc restes d'organismes marins (copinyes, closques, etc.) ni restes arqueològiques.
- f) No alimentar la fauna marina.
- g) Respectar la resta d'usuaris de la mar i, en particular, no aproximar-se als arts de pesca, en cas de trobar-ne, per seguretat i per respecte a la feina dels pescadors artesanals.

- h) No manipular ni atracar-se al material científic, en cas de trobar-ne. Com a norma general, no tocar cap objecte desconegut. En cas de creure que pot ser nociu o il·legal, seguir les recomanacions indicades durant el brífing.
- i) En cas de descobrir fems, seguir les recomanacions indicades durant el brífing.
- j) En el cas de trobar ormejos de pesca enrocats o abandonats mai no s'han d'extreure, sinó que s'ha de comunicar als vigilants de la reserva marina.
- k) No bussejar dins les coves ni a l'interior de derelictes si no se'n té experiència o un entrenament específic.

4. El bussejador guia haurà de fer una presentació (brífing) a les persones que bussegin per primera vegada a la reserva marina i a tots els bussejadors sempre que hi hagi canvis o novetats.

a) Continguts generals:

1. La reserva marina, motius de la seva creació
2. Els usuaris
3. Minimització de l'impacte
4. Foment del coneixement

Enllaç amb informació

https://www.caib.es/sites/reservesmarines/ca/les_reserves_marines_a_les_illes_balears-850/

b) Continguts específics:

1. Informar els usuaris que són a una reserva marina, els motius pels quals s'ha creat la reserva, quins són els valors culturals i naturals d'aquesta i els usos permesos, i com s'han de comportar els bussejadors.
2. Aclarir que la reserva marina, com a figura de protecció pesquera, és una eina de gestió dels recursos pesquers amb el doble objectiu de regenerar aquests recursos i afavorir pesqueries sostenibles, que són el suport de subsistència de famílies i pobles mariners. Els usuaris de les reserves marines han de ser respectuosos per col·laborar amb aquests objectius de protecció.

3. Indicar que no s'ha d'interferir en la feina dels pescadors ni, encara menys, dur a terme accions que puguin deteriorar els arts de pesca.
4. Explicar, en la mesura del que sigui possible, el funcionament dels arts de pesca autoritzats a la reserva.
5. Exposar que també és objectiu de la reserva marina el desenvolupament d'estudis científics. Per això és possible trobar material o instruments científics que els usuaris han de respectar i no manipular.
6. Explicar que si el bussejador observa alguna conducta o fet que interpreta com a il·legal, no ha d'actuar de manera immediata, sinó que ho ha de comunicar al bussejador guia, al centre o club de busseig o al servei de vigilància de la reserva marina.
7. Indicar com actuar en cas de trobar fems o restes d'arts o ormejos de pesca.

c) Exemple d'exposició dels continguts específics en una presentació (brífig):

«Som a una reserva marina d'interès pesquer, creada per fomentar i protegir els recursos marins, que és objecte d'un seguiment científic regular que permet analitzar-ne l'estat actual i l'evolució.

Característiques mediambientals i particulars de la immersió a practicar i de la reserva marina.

Aquests espais, creats per afavorir la protecció i la regeneració dels recursos pesquers i dels hàbitats que els contenen, fomenten la persistència de pesqueries sostenibles i el manteniment del sabor mariner tan característic dels ports de les Illes Balears.

A cada reserva marina es practiquen distintes modalitats de pesca artesanal; en aquesta reserva en concret els arts de pesca permesos són els següents... [el guia de busseig els esmenta i, si escau, presenta als bussejadors una mostra d'ormejos de pesca]. Pot ocórrer que durant la immersió ens en trobem alguns i no ens hi hem d'atracar ni tocar-los. La tasca de seguiment dels científics pot implicar la instal·lació d'equipament, que també podríem trobar durant la immersió: no ens hi hem d'atracar ni manipular-lo.

Els bussejadors recreatius responsables, com a usuaris d'una reserva marina d'interès pesquer, hem de practicar un busseig curós i responsable. Si observau alguna conducta o fet que sembli il·legal, ho heu de comunicar al bussejador guia, al centre o club de busseig o al servei de vigilància de la reserva, però no heu de fer res més. De vegades, i de bona fe, podem cometre errades greus en actuar sobre una cosa legal i permesa, i qualsevol alteració que provoquin els bussejadors podria tenir conseqüències en la reducció o, fins i tot, l'exclusió del busseig».

Descripció, normes de seguretat, planificació de la immersió i forma d'actuar en cas de trobar fems o restes d'arts o ormejos de pesca.

«Per tal d'establir un estàndard de qualitat de busseig en reserves marines, el sector del busseig i l'Administració hem desenvolupat un test per al bussejador, que, conjuntament amb aquesta informació, completa els criteris de busseig recreatiu responsable».

5. El test de busseig

Els bussejadors a una reserva marina han de ser observadors respectuosos. Quan una persona se submergeixi per primera vegada amb escafandre autònom a una reserva marina de les Illes Balears i, a més, no hagi bussejat en els darrers tres anys o tingui menys de deu immersions, o sempre que el bussejador guia ho consideri necessari, haurà de superar un test bàsic d'habilitats per minimitzar el seu impacte potencial. Aquest test es durà a terme d'acord amb la metodologia següent:

5.1. Metodologia

a) Premisses:

- Es fa a una fondària màxima de dotze metres, en un entorn controlat on l'impacte al medi ambient sigui el menor possible i la seguretat del bussejador i del grup estigui garantida.
- Després de fer les proves bàsiques, restarà a criteri del bussejador guia fer altres pràctiques de flotabilitat a igual o a major fondària orientades a garantir el nivell apropiat del bussejador exigible en reserves marines.
- Els exercicis els explicarà el bussejador guia durant el seu brífing per mostrar com es fan i, sempre que algun bussejador així ho demani, els

demonstrarà dins l'aigua, excepte el de buidar i llevar-se la màscara, per no perdre el control dels bussejadors.

- El test el poden fer els bussejadors guia de les immersions (titulació equivalent a bussejador líder ISO 24801-3, FEDAS – CMAS 3 estrelles, tècnic esportiu en busseig esportiu amb escafandre autònom).

b) Mètodes d'execució del test:

El mètode d'execució del test es descriu a continuació i el seu abast resta subjecte al criteri del bussejador guia. No obstant això, ha de preveure, com a mínim, els exercicis del test i ajustar-se a la metodologia. En acabar el test, i posteriorment a la immersió, el bussejador guia que l'hagi dirigit registrarà la realització del test per a tots els bussejadors que l'hagin superat a reserves marines de les Illes Balears. Aquest registre es pot materialitzar amb una anotació al llibre de registre d'immersions, passaport de busseig o qualsevol altre mètode que permeti al bussejador acreditar haver superat el test a reserves marines de les Illes Balears.

- Mètode òptim d'immersió d'adaptació: El test es du a terme durant una immersió completa. A més dels exercicis indicats al test, el bussejador guia en podrà incloure d'altres que consideri oportuns —exclusivament en flotabilitat (descens, ascens, estàtica, navegació i aproximació)— per garantir un nivell adequat del bussejador.
- Mètode ràpid a l'inici de la immersió en punt programat: Es pot fer a l'inici de la immersió, si les condicions ho permeten.

c) Exercicis a dur a terme:

- Comprovació de la pressió: En superfície, cal verificar la pressió de la botella comprovant, visualment mentre s'alena, que l'agulla del manòmetre no es mou (comprovació de botella ben oberta i filtres no obturats).
- Maneig de l'armilla de control de flotabilitat: El bussejador haurà de ser capaç d'utilitzar el mecanisme de la seva armilla de control de flotabilitat per establir flotabilitat neutra. Una vegada establerta, farà el senyal d'OK.
- Buidatge de màscara i flotabilitat: En flotabilitat neutra, cal ser capaç de buidar la màscara i fer el senyal d'OK.

- Extracció del regulador de la boca i flotabilitat: En flotabilitat neutra, s'ha de ser capaç de llevar-se el regulador de la boca subjectant-lo amb la mà i, sense amollar-lo, fer el senyal d'OK i tornar-se'l a posar. Repetir el senyal d'OK.

5.2. Preguntes freqüents i respostes

- Si vaig amb un club o una associació, qui em farà el test?

El bussejador guia de la immersió (titulació equivalent a bussejador líder ISO 24801-3, FEDAS – CMAS 3 estrelles, tècnic esportiu en busseig esportiu amb escafandre autònom).

- Es pot fer el test en grup?

Sí, a criteri del bussejador guia, sempre que aquest consideri que el grup està correctament supervisat i que la seva capacitat i experiència així ho permeti. Si no és així, les proves es faran d'un en un i de manera que el bussejador guia pugui avaluar individualment cada bussejador.

- Què ocorre si no super el test?

Algunes proves, com buidar la màscara o mantenir una flotabilitat neutra, són excloents i no es pot bussejar dins la reserva si no se superen.

- És vàlid el test a totes les reserves marines?

Sí, a totes les de les Illes Balears. No serà vàlid a les immersions de característiques particulars si no es fan exercicis complementaris.

- Una vegada superat el test pel bussejador, està obligat el bussejador guia a acreditar-ne el resultat?

Sí, hi està. El bussejador l'ha de sol·licitar per no haver de repetir el test innecessàriament.

- Com s'acredita que s'ha superat el test?

El bussejador guia podrà triar la forma de certificar que s'ha superat el test: mitjançant un segell en el llibre de registre d'immersions, un certificat, un adhesiu, un carnet del centre, etc. En resum, qualsevol classe d'identificació que, de manera explícita, indiqui que «ha superat

GOIB

el test de busseig responsable en reserves marines de les Illes Balears»
i pugui presentar-la abans de fer més immersions a les reserves
marines.